

СТ А Н О В И Щ Е

От: *доц. д-р Борис Петров Попиванов;*
Софийски университет „Св. Климент Охридски“;
Катедра „Политология“

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен
„доктор на науките“ по *Професионално направление 3.3.*
Политически науки, научна специалност „Политология“ в
УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Ивка Цакова Некова*
Доц. д-р
УНСС, Катедра „Политология“

Тема на дисертационния труд: *„Олигархизация на политиката“*

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 928/30.03.2021 г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за дисертанта

Дисертантът е представил за обсъждане дисертационния си труд в Катедра „Политология“, Факултет „Международна икономика и политика“ на УНСС съгласно чл.39 от ППЗРАСРБ. Разкриването на процедурата по защита на дисертационния труд е извършено на основание: *Решение на КС, Протокол №7/ 16.03.2021 г. и Решение на ФС, Протокол №6/ 24.03.2021 г.*

2. Кратка характеристика на представения дисертационен труд

Депозираният дисертационен труд е в обем 494 стандартни страници и е структуриран в увод, три основни глави, заключение и библиография. По формални показатели отговаря на академичните изисквания за присъждане на научната степен „доктор на науките“.

Актуалността на изследваната проблематика не подлежи на съмнение. Малко са понятията в политическия речник, които се радват на толкова широко приложение извън академичния и експертния дискурс, както понятието „олигархия“. На фона на често безразборната употреба на това понятие дисертацията запълва определен вакуум. Целта, задачите, обектът и предметът на изследване са дефинирани коректно. Основната теза препраща към друго сродно много използвано понятие, „завладяване на държавата“ (state capture), и в този смисъл фиксира пресечната точка на различни гледни точки към ерозията на демократичния процес. От библиографията е видно, че авторката познава отлично съвременния научен дебат по темата, в България и чужбина, и се насочва основно към най-новите изследвания от последните години.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Целият дисертационен труд е пронизан от едно основно напрежение – между формата и съдържанието на модерната политика, между демократичната фасада и олигархичната същност. Това напрежение е убедително разкрито на различните „етажи“ на изследването – теоретичен, исторически, политически. Олигархизацията на политиката е процес с дълбоки корени назад във времето, но добива вид на хегемонна тенденция едва в наше време, и то поради структурните особености на неолибералния капитализъм. Икономиката овладява политиката и се нуждае от идеологическа легитимация, за да бъде възприета като политика. Този кратък извод всъщност мотивира триизмерния анализ в дисертацията, който включва икономически, политически и идеологически компоненти.

От особено значение за осмислянето на разглеждания феномен е авторският концептуален модел на олигархизация. Без да го коментирам подробно, ще се огранича да отбележа, че той представлява амбициозен (и според мен прецизно обоснован) опит да се разкрие целия процес в различните му форми, механизми, резултати. Този модел всъщност е своеобразна „кулминация“ на литературния преглед. Интересен е начинът, по който е направен самият преглед. Първо, той въвежда различни водещи автори, школи и направления, които с различен инструментариум осветляват различни страни на олигархизацията – без самоцелни усилия тези източници да се йерархизират. Така става възможно да не се пропуснат важни аспекти на проблема. Второ, прегледът извежда на преден план характеристики, анализирани първостепенно през призмата на Броделовия метод за разбиране на капиталистическия свят-система, и в частност на цикличната схема на Джовани Ариги. Ето така е разкрито

плодотворното съчетание между теория и история и така е аргументирана връзката между олигархия и капитализъм. В крайна сметка първите две глави, стъпили на историята и теорията, ни позволяват да разберем защо олигархизацията не е случайно явление, продукт на временни обстоятелства, а системна особеност на капиталистическото развитие.

Заслуга на дисертацията не е само извървяването на пътя, който води до концептуалния модел, но и практическата илюстрация на модела в третата глава. Там се срещаме с изобилие от конкретни примери, подредени и систематизирани съобразно с логиката на самия труд. Дори откъснатият от социалните науки читател може да се убеди как факти, които е знаел, добиват нов, по-дълбок смисъл в контекста на определена ясна концепция.

Уместно използваната терминология, добре въведените ограничения на полето, референциите към български автори наред със световните имена не бива да ни изненадват. Ивка Цакова има своето солидно присъствие в българската политология в сферата на непубличните аспекти на политиката. Изследванията ѝ върху лобизма представляват убедителен пример за това. В настоящата дисертация е направена нова крачка в това поле, вече в рамките на проблема за олигархизацията. Личи увереният почерк на изследовател с дългогодишна експертиза в материята.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Самооценката на приносите, приложена от авторката (с.62 от Автореферата), по мое мнение е точна. Изброените 5 приноса не изглеждат много на брой, но всеки от тях има голям обхват и би могъл да се раздели на допълнителни части. Аз самият бих открил като допълнителен обособен принос критиката на публичния мениджмънт като концепция за съвременно демократично управление.

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Кандидатката е представила 14 публикации на български и руски език, между които една монография, която по същество отразява текста на дисертационния труд. Останалите 13 статии са обнародвани в разнообразни научни издания (сборници от конференции, списания, тематични поредици) през последните 6 години и всички без изключение са пряко свързани с проблемното поле на дисертацията. Изпълнени са всички изисквания за популяризиране на резултатите от изследването сред широка читателска аудитория.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът коректно възпроизвежда и синтезира основното съдържание, заключенията и научните приноси на кандидатката. Отличава се с последователност, структурираност и яснота.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

Малка бележка по отношение на използваните методи. Като политолог разбирам какво се има предвид под „собствено политологичен подход“, но някой недоброжелател би могъл да възрази, че много подходи могат да бъдат политологични също както в математиката няма един специфичен „математически“ подход.

България не попада в центъра на изследването, а служи като илюстрация на ефективността на предложения от авторката концептуален модел. Въпреки всичко, струва ми се, че анализът на българския случай би могъл да се разшири. По-конкретно, според мен би било полезно да се разгледа въпроса за историческата динамика на българската олигархизация. В текста по-скоро виждаме резултата от един процес, но не толкова и генезиса, движещите фактори и еволюцията, които го характеризират. Какво и защо се е променило за един 30-годишен период е въпрос, който заслужава внимание.

Поради факта, че дисертацията вече е публикувана, тези бележки могат евентуално да бъдат взети под внимание при бъдещи изследвания на авторката.

8. Заключение

Въз основа на приведените по-горе аргументи без колебания ще гласувам „ЗА“ на доц. д-р Ивка Цакова Некова да бъде присъдена научната степен „доктор на науките“ по Професионално направление 3.3. Политически науки, научна специалност „Политология“.

17.05.2021 г./ София

Подпис:

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

OPINION

By: Assoc. Prof. Dr. Boris Petrov Popivanov; Sofia University "St. Kliment Ohridski ",
Department of Political Science

Subject: dissertation work for awarding a scientific degree "Doctor of Science" in
Professional field 3.3. Political science, scientific specialty "Political Science" at UNWE.

Author of the dissertation: Ivka Tsakova Nekova, Assoc. Prof., Dr., UNWE, Department of
Political Science

Dissertation topic: "Oligarchization of politics"

Grounds for presenting the opinion: membership in a scientific panel for the defense of the
dissertation according to Order № 928 / 30.03.2021 of the Rector of UNWE.

1. Information about the dissertation

The dissertation was presented for consideration in the Department of Political Science,
Faculty of International Economics and Politics at UNWE according to Article 39 of the
Regulations for the Implementation of the Act on Development of the Academic Staff in the
Republic of Bulgaria. The opening of the procedure for defense of the dissertation was made
on the basis of: Decision of the Department Council, Protocol №7 / 16.03.2021 and Decision
of the Faculty Court, Protocol №6 / 24.03.2021.

2. Brief description of the presented dissertation

The submitted dissertation encompasses 494 standard pages and is structured in an
introduction, three main chapters, a conclusion and a bibliography. According to formal
indicators, it meets the academic requirements for awarding the scientific degree "Doctor of
Science". The relevance of the researched issues is beyond doubt. There are few concepts in
the political vocabulary that enjoy such wide application outside academic and expert
discourse as the concept of "oligarchy". Against the background of the often indiscriminate
use of this concept, the dissertation fills a certain vacuum. The aim, tasks, object and subject
of research are defined correctly. The main thesis refers to another closely related concept,
"state capture", and in this sense fixes the intersection of different viewpoints on the erosion
of the democratic process. The bibliography shows that the author is well acquainted with the
current academic debate on the topic, in Bulgaria and abroad, and focuses mainly on the
latest research in recent years.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

The whole dissertation is permeated by one main tension - between the form and content of
modern politics, between the democratic façade and the oligarchic essence. This tension is
convincingly revealed on the various "floors" of the study - theoretical, historical, political.
The oligarchization of politics is a process with deep roots back in time, but it takes on the
appearance of a hegemonic tendency only in our time, due to the structural features of
neoliberal capitalism. Economy controls politics and needs ideological legitimacy to be
perceived as politics. This brief conclusion actually motivates the three-dimensional analysis
in the dissertation, which includes economic, political and ideological components.

The author's conceptual model of oligarchization is of special importance for the comprehension of the considered phenomenon. Without commenting on it in detail, I will limit myself to noting that it is an ambitious (and in my opinion precisely justified) attempt to reveal the whole process in its various forms, mechanisms, results. This model is, in fact, a kind of "culmination" of the literature review. The way in which the review itself was made is interesting. First, it introduces different leading authors, schools and trends, which with different tools illuminate different aspects of oligarchization - without self-serving efforts to hierarchize these sources. This makes it possible not to miss important aspects of the problem. Second, the review highlights characteristics analyzed primarily through the prism of Braudel's method of understanding the capitalist world-system, and in particular the cyclical scheme of Giovanni Arrighi. This is how the fruitful combination between theory and history is revealed and this is how the connection between oligarchy and capitalism is argued. Ultimately, the first two chapters, based on history and theory, allow us to understand why oligarchization is not an accidental phenomenon, a product of temporary circumstances, but a systemic feature of capitalist development.

The merit of the dissertation is not only the path that leads to the conceptual model, but also the practical illustration of the model in the third chapter. There we meet with an abundance of specific examples, arranged and systematized according to the logic of the work itself. Even the reader detached from the social sciences can see how facts they knew take on a new, deeper meaning in the context of a clear conception.

Appropriately used terminology, well-introduced limitations of the field, references to Bulgarian authors along with world-known names should not surprise us. Ivka Tsakova has a solid presence in Bulgarian political science in the field of non-public aspects of politics. Her research on lobbying is a compelling example of this. In the present dissertation a new step has been taken in this field, already within the problem of oligarchization. The confident signature of a researcher with many years of expertise in the matter is evident.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The self-evaluation of the contributions, applied by the author (p. 62 of the Abstract), in my opinion is correct. The 5 contributions listed do not seem to be many in number, but each of them has a large scope and could be divided into additional parts. I myself would point out as an additional separate contribution the critique of public management as a concept of modern democratic governance.

5. Evaluation of the dissertation publications

The candidate has presented 14 publications in Bulgarian and Russian, including a monograph, which essentially reflects the text of the dissertation. The remaining 13 articles have been published in various scientific units (conference proceedings, academic journals, thematic series) over the past 6 years and all without exception are directly related to the problem area of the dissertation. All requirements for popularizing the results of the research among a wide readership are met.

6. Evaluation of the abstract

The abstract correctly reproduces and synthesizes the main content, conclusions and scientific contributions of the candidate. It is characterized by consistency, structural logic and clarity.

7. Critical remarks, recommendations and questions

A small note regarding the methods used. As a political scientist, I understand what is meant by "strictly political approach," but some ill-wishers might argue that many approaches can be strictly political ones just as there is no specific "mathematical" approach in mathematics. Bulgaria does not fall into the center of the study, but serves as an illustration of the effectiveness of the conceptual model proposed by the author. Nevertheless, it seems to me that the analysis of the Bulgarian case could be expanded. In particular, in my opinion, it would be useful to consider the issue of the historical dynamics of the Bulgarian oligarchization. In the text we see rather the result of a process, but not so much the genesis, the driving factors and the evolution that characterize it. What and why has changed over a 30-year period is a question that deserves attention.

Due to the fact that the dissertation has already been published, these notes may possibly be taken into account by the author only in future research.

8. Conclusion

Based on the above arguments, I will without hesitation vote "FOR" the Assoc. Prof. Dr. Ivka Tsakova Nekova to be awarded the scientific degree "Doctor of Science" in Professional Field 3.3. Political Science, scientific specialty "Political Science".

May 17, 2021, Sofia

Signature: